

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Zpráva z mezinárodní vědecké konference „Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces“, konané dne 15. března 2018

Katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy ve spolupráci s katedrou právních disciplín a veřejné správy Metropolitní univerzity Praha uspořádala dne 15. března 2018 ve Vlasteneckém sále starobylého Karolina mezinárodní vědeckou konferenci *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Na již tradiční březnovou konferenci přijala pozvání řada předních českých a slovenských právních teoretiků i zástupců aplikační praxe z oblasti práva trestního, ústavního a správního.

Program konference byl rozdělen do čtyř bloků, z nichž první se zabýval ústavním pojetím práva na spravedlivý trestní proces, druhý byl zaměřen na zákonnost, efektivitu a limity dokazování z hlediska ústavněprávních záruk, ve třetím bloku se přednášející věnovali specifickým dokazování újmy na zdraví v adhezním řízení, domácího násilí a duševního stavu obviněného a předmětem čtvrtého bloku byly jednotlivé důkazní prostředky z pohledu recentní judikatury, jakož i vztah správního trestání a trestního řízení.

Jednání konference zahájil *prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.*, vedoucí katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy.

Úvodní referát prvního bloku přednesl *prof. JUDr. Karel Klíma, CSc.*, vedoucí katedry právních disciplín a veřejné správy Metropolitní univerzity v Praze. Ve svém příspěvku s názvem *Ústavní pojetí práva na spravedlivý (trestní) proces* se zabýval vlivem judikatury Ústavního soudu ČR na přípravné řízení trestní. Na konkrétních příkladech poukázal na zdokonalování trestního procesu pod vlivem činnosti Evropského soudu pro lidská práva a národních ústavních soudů. Dále se zabýval otázkou pachových stop, kamerových záznamů, domovních prohlídek, problematikou utajených svědků a rozhodování o skutku, ve vztahu k němuž nebylo zahájeno trestní stíhání. Tématem vystoupení *prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc.*, bylo *Dokazování z hlediska budoucí rekodifikace trestního řádu*. Úvodem popsal problémy vyplývající z „poloviční“ rekodifikace trestního práva a nabídl cestu, kterou by se Česká republika měla vydat. V této souvislosti předestřel dlouhou řadu námětů *de lege ferenda* v oblasti základních zásad trestního řízení, diferenciací trestního procesu, základních principů dokazování, jednotlivých důkazních prostředků, jakož i procesních důsledků porušení předpisů o dokazování v trestním řízení. Na úvahy *prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc.*, o základních zásadách trestního řízení navázal *prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc., Univ. Priv. Prof.*, referátem o presumpci nevinny a z ní vyplývající zásady *in dubio pro reo*, jakož i zásady volného hodnocení důkazů, kdy upozornil na nebezpečí stanovování dalších pravidel dokazování, zejména pravidel hodnocení důkazů. *Prof. JUDr. Ivan Šimoveček, CSc.*, se ve svém příspěvku *K niektorým aspektom zákonnosti dôkazu a procesu dokazovania* zaměřil na otázku přípustnosti důkazů, zejména ve vztahu ke kamerovým záznamům umístěným na veřejnosti, jakož i chybějící legislativní úpravu přípustnosti důkazů. Srovnání českého a slovenského přístupu k absolutní a relativní neúčinnosti důkazů v trestním řízení provedl *prof. JUDr. Josef Čentěš, Ph.D.*, ve svém referátu zpracovaném společně s *prof. JUDr. Pavlem Šámalem, Ph.D.*, a *Mgr. Andreou Pokornou*. Po něm následoval příspěvek *doc. JUDr. Jany Tlapák Navrátilové, Ph.D.*, na téma *Doktrína*

plody z otráveného stromu, v němž se zabývala zákonností odposlechu a záznamu z telekomunikačního provozu. V návaznosti na počty realizovaných odposlechů upozornila na problémy vyplývající z absence přesných pravidel nepřípustnosti důkazů a na nerovnost ve vztahu k prostorovým odposlechům, k jejichž nařízení postačuje toliko souhlas státního zástupce. Dalším vystupujícím v prvním bloku konference byl *doc. JUDr. Sergej Romža, Ph.D.*, s referátem na téma *Formálne versus materiálne hodnotenie dôkazov*, ve kterém upozornil na nebezpečí rozšiřování prvků formální důkazní teorie ze strany legislativní i aplikační praxe, která popírá zásadu volného hodnocení důkazů, presumpci nevinu a princip *in dubio pro reo*. V závěrečném příspěvku prvního bloku prezentovala *JUDr. Zuzana Vostrá, Ph.D.*, vybrané doktríny Evropského soudu pro lidská práva a jejich vliv na proces dokazování.

Druhý blok konference zahájil *prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc.*, s příspěvkem na téma *Monitorovanie kamerovým systémom jako efektívny dôkazný prostriedok*. V souvislosti s přijetím Obecného nařízení na ochranu osobních údajů (GDPR) hovořil o nové slovenské právní úpravě zakotvené v zákoně č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov, monitorování prostoru veřejnosti přístupném a podmínkách využití záznamu pro účely trestního řízení. Následoval příspěvek *prof. JUDr. Jozefa Záhory, Ph.D.*, ve kterém hovořil o evropském vyšetřovacím příkazu jako možném nástroji k získání odposlechu dožadáním do ciziny. Následoval příspěvek *doc. JUDr. Petra Poláka, Ph.D.*, jenž referoval o principu kontradiktornosti a z něho vyplývajícího práva vyslýchat svědka ve svůj prospěch i proti své osobě. V této souvislosti se věnoval problematice anonymních svědectví a výsledku svědka v nepřítomnosti obviněného. *JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.*, se ve svém příspěvku zaměřil na zákonnost zajišťování daktyloskopických stop a genetického materiálu v trestním řízení z pohledu aktuální judikatury ESLP. Na závěr druhého bloku vystoupil *JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.*, s referátem na téma *Důkazní břemeno v trestním řízení*, v rámci kterého zmínil případy přenášení důkazního břemene, jakož i výjimky ze zásady presumpce nevinu.

První odpolední blok otevřela *doc. JUDr. Olga Sovová, Ph.D.*, se svým referátem na téma *Újma na zdraví a její dokazování v adhezním řízení zpracovaným společně s prof. JUDr. Dagmar Císařovou, DrSc. dr. h. c.*, ve kterém se autorky zamýšlely nad definicí nemajetkové újmy, metodikou výpočtu nemajetkové újmy a návrhy na zlepšení právní úpravy postavení poškozeného v trestním řízení. O právu na tlumočení a překlad v trestním řízení pohovořil *doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D.*, kdy nejprve popsal platnou právní úpravu tlumočení, včetně směrnice č. 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlad, a poté pojmenoval nedostatky současné právní úpravy zakotvené v § 28 odst. 4 tr. ř. V dalším vystoupení *doc. JUDr. et PhDr. mult. Libor Klímek, Ph.D.*, provedl srovnání institutů evropského vyšetřovacího příkazu a evropského ochranného příkazu, jakož i navazující slovenskou právní úpravu obsaženou ve dvou zvláštních zákonech. *JUDr. Peter Papáček* se zabýval zvláštnostmi dokazování domácího násilí v trestním řízení, možností poškozeného neudělit souhlas s trestním stíháním, jakož i otázkou věrohodnosti výpovědi poškozených. Nad otázkou věrohodnosti svědeckých výpovědí se pozastavil *JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.*, ve svém příspěvku *Posuzování duševního stavu v trestním řízení*, ve kterém se zabýval nejen znaleckým zkoumáním duševního stavu svědků, nýbrž i správností postupu znalce zkoumání a rozdíly v postavení svědka a znalce v trestním řízení. Závěrem druhého bloku vystoupil *JUDr. Jiří Říha, Ph.D.*, který se zaměřil na podmínky použitelnosti protokolů o svědeckých výpovědích v hlavním líčení s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva.

Čtvrtý blok konference zahájila *JUDr. Lucie Budayová*, která se ve svém příspěvku na téma *Dokazování rozumové a mravní vyspělosti* zaměřila na otázku správného výběru znalce při posuzování rozumové a mravní vyspělosti mladistvého a případy zastavení trestního stíhání pro sociální nezralost mladistvého. Jako další referující vystoupil *JUDr. Dalibor Šelleng* s příspěvkem na téma *Význam ohledání místa činu při dokazování v trestním řízení*, ve kterém se zabýval možnostmi dodatečného zhojení vad relativně neúčinných důkazů a upozornil na chybějící legislativní zakotvení ohledání místa činu v soukromých prostorách. S metodou pachové identifikace osob seznámil posluchače *Mgr. Martin Mičkal*. Na závěr vystoupil *JUDr. Pavel Vetešík*, který se věnoval vztahu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich k trestněprávním předpisům.

Po tomto příspěvku proběhla závěrečná diskuse a shrnutí výsledků konference z úst *prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc.*, vedoucího katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy, a *prof. JUDr. Karla Klímy, CSc.*, vedoucího katedry právních disciplín a veřejné správy Metropolitní univerzity v Praze.

Konference *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces* měla po věcné i organizační stránce vysokou úroveň, přinesla mnoho podnětů na zlepšení právní úpravy, které mohou být využity při připravované rekodifikaci trestního práva procesního. V této souvislosti je jen škoda, že si jí zúčastnil jen zlomek těch, kteří mají skutečný vliv na finální znění právních předpisů. Téma dokazování je natolik široké, že nebylo možné jej v rámci konference vyčerpat, a proto se lze těšit na další podobná setkání.

Andrea Beranová*

* JUDr. Andrea Beranová, Ph.D., asistentka na katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. E-mail: beranooa@prf.cuni.cz.